

E-kirjojen metatiedon avoimuus

FinELib-aineistojen kustantajilta/välittäjiltä selvitettyä

Suuri osa metatietoihin liittyvistä käyttörajoituksista koskee kansainvälisiltä kustantajilta hankittujen e-kirjojen kuvailutietoja. Kansalliskirjasto on pyytänyt seuraavilta FinELib-aineistojen kustantajilta/välittäjiltä selvitystä e-kirjojen kuvailutietoja koskevista mahdollisista käyttörajoituksista:

Taulukko 1: FinELib e-kirjat

E-KIRJA AINEISTO	KUSTAN TAJA /VÄLITTÄ JÄ	1) Käyttö kaikissa Finna-näkymissä ja julkaisu CC0: na sallittu	2) Käyttö eri Finna- näkymissä sallittu, mutta ei saa julkaista CC0:na *	3) Sallittu näyttää vain kirjaston omassa Finna- näkymässä: ei saa näyttää Finnan muissa näkymissä tai julkaista CC0:na
Springer LNCS	Springer	Kyllä Springerin itse tuottamat MARC21- ja MARCxml- tietueet, ks. http://www.springer.com/?referer=springer.com&SGWID=1-148802-3020-0-0		
Safari	ProQuest	Ei	Kyllä MARC-tietueet	
Ebrary	ProQuest	Ei	Kyllä Ebraryn itse tuottamat MARC-tietueet	
Sage Research Methods Online	Sage	Kyllä Sagen itse tuottamat MARC-tietueet		

*Käytännössä tällainen metadata rajataan pois [Finna.fi](http://finna.fi)-näköymästä

Taulukko 2: FinELib-aineistojen kustantajat/välittäjät, joilta on konsortiona lisensioitu muuta kuin e-kirja-aineistoa, ja Elsevier ebooks

E- KIRJA AINEI STO	KUSTA NTAJA /VÄLITT ÄJÄ	1) Käyttö kaikissa Finna-näkymissä ja julkaisu CC0:na sallittu	2) Käyttö eri Finna- näkymissä sallittu, mutta ei saa julkaista CC0:na *	3) Sallittu näyttää vain kirjaston omassa Finna-näkymässä: ei saa näyttää Finnan muissa näkymissä tai julkaista CC0:na	Selvitettävänä
Ebsco ebooks	Ebsco (useista kustantaj ia)	Ebsco käyttää OCLC:n metatietoa. Kansalliskirja sto on sopinut OCLC:n kanssa metadatan avaamisesta CC0:na.	Kyllä		
Wiley ebooks	Wiley	Ei Tuottavat itse vain ONIX-dataa, jota ei saa jakaa CC0-lisensillä. Huom. Wileyn MARC-tietueet tuottaa kuitenkin OCLC, jonka kanssa Kansalliskirjasto on sopinut metadatan avaamisesta CC0:na			Ei vastausta datan näyttämistä Finna-näkymissä.
OUP ebooks	Oxford Universit y press	Ei tietoa			Kansalliskirjaston tiedusteluun ei ole saatu vastausta.
Taylor &Fran cis ebooks	Taylor&F rancis	Kyllä Taylor&Francisin itse tuottamat MARC-tietueet.			
Elsevi er ebook s**	Elsevier	Kyllä Elsevierin tuottama ONIX-data			

*Käytännössä tällainen metadata rajataan pois [Finna.fi](http://finna.fi)-näköymästä (ns. kansallinen näköymä).

** Kirjastoilla suorat sopimukset, FinELib-palveluyksikkö on neuvotellut sopimustekstin ja hinnoittelumallin.

Taulukkojen vaihtoehdot

1) Käyttö kaikissa Finna-näkymissä ja julkaisu CC0:na sallittu

- metatieto voidaan lisenoida CC0:lla, näyttää kaikissa Finnan näkymissä ja jakaa rajapinnan kautta

2) Käyttö eri Finna-näkymissä sallittu, mutta ei saa julkaista CC0:na

- metatieto tulee yksilöidä Kansalliskirjaston ohjeen mukaan ja ilmoittaa Kansalliskirjastolle, että kirjastolla on käyttörajoitettua metadattaa. Katso ohjeet: [Käyttörajoitetun metatiedon yksilöinti](#)
- tällainen metatieto rajataan pois [Finna.fi](#)-näkömystä, jolloin sitä ei myöskään jaeta rajapinnan kautta CC0:na.

3) Sallittu näyttää vain kirjaston omassa Finna-näkymässä: ei saa näyttää Finnan muissa näkymissä tai julkaista CC0:na

Mikäli metatietoa ei voi näyttää muissa kuin kirjaston omassa verkkopalveluissa, ko. tietueita ei voi näyttää [Finna.fi](#)-näkömässä tai muissa näkymissä. Tällöin on vaihtoehtoina:

- vaihtoehto 1: tällaista tietolähdettä (esim. kirjastoluettelo) ei aktivoida kansallisessa näkömässä. Ongelmatietueita ei deduplikoida.
- vaihtoehto 2: kirjaston rajapinnasta ei tarjota Finnan haravoitavaksi tällaista metadattaa (kirjasto vastaa filteröinnistä). Tällöin kirjaston kannattaa pyrkiä saamaan e-kirja-aineistonsa näkömään keskitetyssä, kansainvälisessä indeksissä.

Molemmissa vaihtoehtoissa kirjasto ilmoittaa palvelusopimuksen solmimisen yhteydessä ja Kansalliskirjaston [ohjeen](#) mukaan, että heillä on käyttörajoitettua metadattaa.

Kansalliskirjasto sopinut OCLC:n kanssa

OCLC, joka luovuttaa MARC-tietueita useiden kustantajien ja välittäjien käyttöön, on antanut Kansalliskirjastolle oikeuden avata kansallisissa järjestelmissään (Melinda, kansallinen Finna) OCLC:ltä peräisin olevan (esim. kirjastojen sinne tuoman) metatiedon CC0-lisenssillä.

Kansalliskirjaston ilmoittaa [Finnan avoimen rajapinnan käyttöehdoissa](#), että metatieto saattaa sisältää OCLC:ltä peräisin olevaa metatietoa, ja esittää käyttäjille toivomuksen, että nämä viittaisivat metatiedon tuottajaan. Lisäksi Kansalliskirjasto laittaa näkyville linkin OCLC:n yhteisöääntöihin.

E-kirjojen kuvailutieto muissa kuin FinELib-aineistoissa

Mikäli kirjastolla on vain ylempänä tällä sivulla olevassa taulukossa 1 selvitettyjä, FinELib e-kirjojen kuvailutietoja, voi kirjastoluettelot niiden puolesta tuoda Finnaan taulukon tiedot huomioiden. Mikäli kirjastolla on ylempänä taulukossa 2 mainittuja kuvailutietoja, riski kirjastoluettelon tuomisesta Finnaan taulukon tiedot huomioiden vaikuttaisi olevan pieni. Riskin eliminoinniseksi kokonaan kirjasto voi vielä sopia asiasta suoraan kustantajan kanssa.

Mikäli kirjastoilla on kustantajilta kopioituja e-kirjojen metatietoa, jotka eivät sisälly taulukoissa 1 ja 2 selvitettyjen joukkoon, **kirjaston tulee itse selvittää näiden metatietojen mahdolliset käyttörajoitukset**. Nämä käyttörajoitukset tulee ilmoittaa Kansalliskirjastolle. Kannattaa huomioida, että OCLC:n tuottaman metatiedon osalta Kansalliskirjasto on sopinut metadatan avaamisesta CC0:na kansallisissa järjestelmissään. Kirjasto voi käyttää selvityksen pohjana [liitteenä olevaa mallikirjetä](#).

Yhteenveto

Yhteenvetoon edellä mainitusta sekä Finnan että Melindan osalta voi tutustua myös liitteenä olevasta dokumentista: [Kooste ulkomaisten e-kirjojen metatiedosta](#)